

CARMEN

A szegedi Nemzeti Színház előadása

A Szegedi Nemzeti Színház nagy sikerrel mutatta be Bizet: Carmen című operáját, amely az operaszínpadok egyik legkedveltebb, legnépszerűbb darabja. Az opera szövegírói Meilhac és Halévy a mű eseményét Mérimée Prosper francia író Carmen című elbeszéléséből vették. Mérimée Prosper a XIX. század francia író. Ősalmának egyik legérdekesebb egyénisége szenvedélyes hangú, színes fantáziájú írással. Műveiben az élet hűséges ábrázolására törekedett, így a realista irodalom egyik úttörőjének tekinthető. A jóslakirult szövegkönyv alapján Bizet a Carmen zenéjével életre fölműváltotta meg. Az 1875-ös párisi bemutató nagypolgári közönsége a művet fagyos közönnnyel fogadta. Az akkor divatos nagyoperák csillogó külsőségein, bravúros énekműtáryain nevelődő közönség ellenszenvesen nézte, hogy a Carmen színpadán a való élet jelenik meg egyszerű emberekkel, dohánygyári munkásnőkkel, katonákkal, cigányokkal, csempészekkel, akik örömeikről, bánataikról, szenvedélyeikről énekelnek. De a művészetek igazi értékelői már kezdetben felismerték a mű hatalmas jelentőségét. Különösen az orosz zeneszerzőket és kritikusokat ragadta magával a mű realizmusának lendülete, a nép életének és érzelmvilágának maradéktalan feltárása. Csajkovszkij rövid del az opera csúfos bukása után, meggyőződéssel hirdette, hogy a Carmen tíz év múlva a világ leg híresebb operája lesz. S pár év múlva már világvárosok versengenek a Carmen partitúrájért, a világára és a Torreador dal Európá szerzte ismeretű válnak. Bizet művésze újabb zenei irányzatoknak válik alapjává, példájából sarjadnak ki a francia realista opera és az olasz veristák művei.

A Carmen bemutatása a Szegedi Nemzeti Színház operarészlegének újabb nagyméretű fejlődését mutatja. A mű előkészítésével és vezénylésével nagyszerű munkát végzett Paulusz Elemér karnagy. Keze alatt az egész előadás él, lélek, tetett. Szenvedélyes tüzzel vezette az együttest az első perctől az utolsóig. Vezénylése nyomán felszínre kerültek a mű apró szépségei is. A szereplőknel meglátszott az a törekvés, hogy ne csak énekeljenek, hanem jellemeket alakítsanak, azokat fejlődésben ábrázolják. A cím szerepben Turján Vilma vérbeli Carment alakította. Élethűen adta vissza azokat a Carmen jelleméből adódó szélsőséges érzelmi megnyilvánulásokat, a szerelemtől a gyűlöletig, melyekből a darab drámai ellentétei kipattannak. Hangja, mozgása, egész színészi játéka meggyőző, kifejező volt. Micaela szerepét Iván Margit játszotta. Alakításában jól érvényre jutott szerepének tiszta, erkölcsös jellege, mely a mű zenei felépítésében is kifejeződik. Egyénisége, hangja kitűnően megfelel a szerep kívánta követelményeknek. A két cigányleány szerepében élethű alakítást nyújtott Olgai Magda és Tejeki Irma.

Szép sikert arajott Köles Zoltán Don Jose szerepében. Jellemét jól formálja, szenvedélyesen, lobbanékonyan játszik. Hangja szárnyaló, szépen csengő, a finomabb hangvételű részek azonban nem sikerültek eléggé. Escamilló szerepét Szabadi István alakítja. Hévvvel, temperamentummal játszott, a tüzes Torreadordalt a közönség nagy tetszése fogadta. Játékában azonban több jellemábrázoló momentumra lenne szükség. Jó színészi játékaival, férfiasan

zengő hangjával kitűnt Pataki Béla Zuniga hadnagy és Radics Tibor Morales szakaszvezető szerepében.

CARMEN: TURJÁN VILMA

repében. A két csempészt jól alakította Gaál József és Horváth József. Nagyrészt volt a csempészkvintett sikeres előadásában.

A Carmen bemutatóján a kórus is újabb fejlődést mutatott. Különösen a női kar kiváló hangzással és technikai felkészültséggel oldotta meg feladatát. Bravúros és alaposan kidolgozott volt az első felvonás veszekedő kórusa. A kórus férfirészlege is jól szerepelt, bár hangzása kissé nyers, érdes, s kevésbé egységes. A kórus betanításával Ujj József igen eredményes munkát végzett.

Érdekes és vonzó színt jelentett az előadásban a gyermekkórus, melynek tagjait a Gyarkori Iskola úttörő énekkara adta. Űde, kristályosan tiszta csengő hangon, művészi módon énekeltek és ügyesen játszottak. A gyermekkórust Garamszegi József tanította be.

A zenekar játéka részletekig kidolgozott, hangzása kielégítő volt.

CSEMPÉSZ-KVINTETT A MÁSODIK FELVONÁSBAN

Tudatosan igyekeztek megjeleníteni a zene jellegét ábrázoló, a darab hőseinek benső vívódásait kifejezni akará sok szép részletét.

A darabot Horváth József ren-

dezte. Rendezése kidomborítja a mű népdramai jellegét, a népet mindig mint a cselekmény aktív szereplőjét mozgatta, a színpadon színes, elevenen mozgó tömegek játszottak. A díszleteket Sándor Sándor tervezte. Díszletei stílusosak, korhűsre törekednek. Különösen jól sikerült az első felvonás sevillai utcája és a negyedik felvonás aréna előtti képe. A darab mozgalmasságát jól kiegészítette és fokozta a második és negyedik felvonás színes táncjeleneje, Markovits Vera és Mezei Károly betanításában.

A Szegedi Nemzeti Színház operaegyüttese a Carmen bemutatásával jelenlegi összetételében minden adottságát teljes mértékben kihasználta. Az előadás művészi színvonalát az utóbbi évek fejlődésének csúcspontját jelzi. Bemutatta, hogy teljes mértékben érdemes a felsőbb állami szervek további, fokozott méretű támogatása.

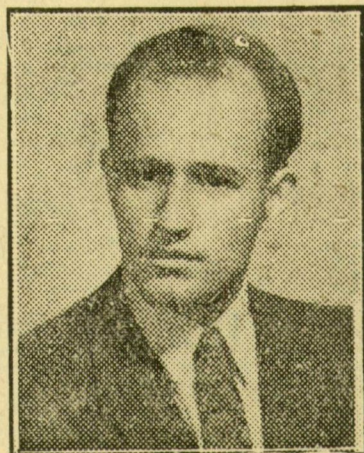

MICAELA: IVÁN MARGIT, DON JOSE KÖLES ZOLTÁN

ra, amely a fejlődés további útjait nyitná meg. Ez egyúttal megfelelne a szegedi dolgozók mindjobban

Képviselőjelöltjeink

Sári József

— Nem bírjuk már pénzzel a tanítást! Iam, úgy gondoltuk, hogy elmegy iparos tanoncnak — mondotta a keserűséggel elteljedesapa alig 13 éves fiának. — Én is géplakatos vagyok, legyél te is az.

Igy lett inas Sári József 1938-ban. Neki sem volt könnyebb élete, mint a többi tanoncnak. Három évig szaladgált a főnök úrnak, a mesternek, a pénztáros kisasszonynak mindentelért, s csak éppen lakatos mesterségre nem tanították a Szilványa fátalep műhelyében. Nagyon szerette volna elsajátítani apja mesterségét, de hat a tőkés gazdának nem az volt a fontos, hogy Sári József tanuljon, hanem az, hogy minél jobban kihasználhassa őt. A mesterrel is jó szó helyett csak szidást kapott, pedig szorgalmasan dolgozott.

Amikor segéd lett, annyi fizetést akartak neki adni, mint az udvart sepregető kigyereknek. — Ezért dolgoztam én három évig — kesergett magában és máshol próbálkozott elhelyezkedni. Az Újszegedi Gőzfűrés és Ládagyárba „jó” fizetéssel nagynehezen felvették. Keresett vagy nyolcvan pengőt hűvonta. Aztán jött a háborús konjunktúra, kellették a szakmunkások, egyre több lett a munkája. Tehetségével, szorgalmával ellette a mesterséget, de megbecsülésben a felszabadulásig soha nem volt része.

1943-ban a Szegedi Fűtőházba került. Egy évre rá a műhely kellős közepébe csapott a bomba. A légnemomás a fordítót a Fűtőház épülete elé nyomta. Sári Józsefnek ismét nem volt munkája, pedig nagyon szeretett itt dolgozni. A fűtőházi vasasoktól sokat tanult, meg aztán emlegették ott előtte is, ha egyik vagy másik „előjáró” ott helvenkedett egyenruhájában, hogy „lesz ez még másképp is”. Lett is! Október elején az egyik nap kerékpárral ment a Szegedtől alig pár kilométerre lévő Kunhalomra ismerőséhez. Az úton menekültek Hitler hordái. Leszállt a gépről s egy darabig vár, ismeretlen egyenruhájú katonák jöttek Szeged felől. Sapkájukon öt-

ágú vörös csillag, s barátságos, mosolygó arccal köszöntöttek reá.

Sokat dolgozott ő is, míg rendbehozták a műhelyt, a fordítót és megkezdődhetett a mozdonyok javítása. Aztán volt olyan nap, hogy az éjjel is bent találta a műhelyben. Egy 324-es és egy 77-es mozdonyt teljesen újjáalakítottak. Kelt a felszabadult hazának. Ugy terveztek, hogy 45 ösziére talán meg is lesznek vele. De májusban megalakították a Fűtőházban is a Kommunista Pártot. Sári József az elsők között volt, aki belépett a pártba. Mindenütt ott volt, ahol legjobban kellett a segítség. Hol a mozdony alatt hasált, hol az esztergápad mellett dolgozott. És nagyon, kimondhatatlanul boldog volt, amikor június 26-án ott kint a Fűtőházban Rákosi elvtárs megszorította a kezét: gratulált nekik a két mozdony elkészítéséhez.

Azóta évek teltek el, szép, harcos esztendő. Sok feladat hárult 45 után Sári Józsefre a műhelyben, a pártszervezetben, az üb. irodán. Megtanult kommunista módon dolgozni. Mindig a munka legnehezebbjét vállalta magára, nem ismert fáradtságot: fiatal volt, előtte állt az élet. Akkor még nem látta tisztán a jövőt, de azt már megtanulta: a párt szavára építeni lehet, mint a kösziklára. A szabad harca épült, munkáját megbecsülték. S ahogy tisztult az ország az ellen-ségtől, ő is úgy edződött meg a munkában. Amikor a szocialista munkaverseny kibontakozott, az első volt a Fűtőházban, aki megfogadta:

— Felajánlom, hogy növelem teljesítményem, erőmet nem kímélve harcolok hazám erősítéséért, ter-vünkért.

Harcolt, ahogy csak erejéből kitelt. Lánghegesztő tanfolyamot végzett. Megdicsérték a szakmai minimumvizsgán. Az 500-as mozdonyjavító brigád vezetője lett. A munkáit szerették, egyé forrt velük és nem egyszer kaplak jutalmat kiváló munkájukért. Beválasztották az üzemi pártvezetőségbe. 1951-ben, a Vasutas Napon szíahánovista lett, rá egy évre megkapta az „érdemes vasutas” kitüntető címet.

Megérdemelten: kiváló munkás. Ezért választották a szegedi vasutas dolgozók Sári Józsefet képviselőjelöltjüknek. Maguk közül a legjobbat. Aki csak ismeri, becsüli az egyszerű, szerény Sári Józsefet. Amikor a jelölőgyűlésen a karok magasba lendültek és minden arc feléje nézett, elragadtan állt fel és köszönt meg a bizalmat. Ugy érezte az új egyenruha feszül rajta. A multban a Fűtőház dolgozóit nem kaptak ruhat és ő se kapott volna még szavazati jogot sem. S most országgyűlési képviselőjelölt.

MARKOVITS TIBOR

A néphez hű értelmiség nagy örömmel vállalkozik a tudományos ismeretterjesztés munkájára

Nyilatkozatok a Társadalom- és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulatról

RÉDEI LÁSZLÓ Kossuth-díjas egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, a következőket mondotta:

29-én alakult meg a Társadalom és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat. A megalakítás terve régebbi keletű, s a megvalósítás előkészítésére az elmúlt hónapokban nagyszámú értelmiségi dolgozó lelkesült részvételével megbeszélések folytak Budapesten, s a társulat egyes vidéki központjaiban, így Szegeden is. Ezek az előkészítő megbeszéléseken került megvitatásra a társulat felállításának szükségessége. Népi demokráciánknak egyik fő törekvése a népműveltségnek széles alapokra helyezése és magas színvonalra emelése. Ennek a törekvésnek mindnyájan tanúi vagyunk s éppen ebben a munkában segít az új társulat, az értelmiség tömegszervezete. A társulat keretében az arra legrátermettebb előadók, a tudomány különböző területeiről előadásokat fognak tartani a dolgozók széles rétegei számára. Sokan fogják az előadásokat hallgatni olyanok, akiknek a multban a maguk művelésére nem volt lehetőségük. A néphez hű értelmiség nagy örömmel vállalkozik ezekre a feladatokra, a tudományos ismeretterjesztés munkájára.

HORVAI REZSŐ egyetemi adjunktus, a Kisérleti Fizikai Intézet dol-

gozója mondotta az új, megalakuló társulatról:

Az új Ismeretterjesztő Társulat munkája igen nagy jelentőségű, mert a régi Természettudományi Társulat szűkebb keretein messze túlmenően nemcsak a természettudományok, hanem a társadalomtudományok, történelem, irodalom, politika, filozófia kérdéseivel is behatóan foglalkozik. Az új társulat munkájában nagy mértékben kapcsolódnak be a szegedi egyetem kiválóságai, akadémikusaink, Kossuth-díjas professzoraink, doktoraink és kandidátusaink is.

Az üzemek és intézmények dolgozó az eddiginél nagyobb mértékben hasznosíthatják szerzett ismereteiket. Látkörük még szélesebb lesz, világnézetük megalapozottabbá és szilárdabbá válik. A tudományos eredmények széleskörű megismerése, az üzemek és intézmények dolgozóinak legjobb kutatóinkkal, alkotó technikusainkkal éppen a Társulat munkájában kialakuló közvetlen kapcsolata termékenyítőleg fog hatni a termelőmunka minden területén.

A Társadalom- és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat munkáját eredményesen fogja végezni, mivel erre minden biztosítéka megvan.

A most először szavazó parasztfiatalok kiváló teljesítményekkel készülnek a választásokra

Csongrád megyében sokezer olyan parasztfiatal van, akik most járulnak először az urnák elé. Ezek a fiatalok csak szüleik elbeszélései alapján ismerik a fasiszta Horthy-rendszer választásait, amikor nemcsak a parasztfiataloknak nem volt szavazati joguk, de az idősebb dolgozó parasztlóknak sem. Most a fiatalok is szavaznak s ezt a megtiszteltetést kiváló teljesítményekkel köszönik meg a pártnak, népi demokratikus kormányzatunknak.

A sándorfalvi gépállomás 18 ifjú traktorosa közül 10 most szavaz életében először. Valamennyien lelkes munkafelajánlást tettek május 17-re s ennek eredményeképpen már nyolcan teljesítették a tavaszi tervüket. Péter Albert és Tóth István DISZ-tagok már 200 százalékon felül teljesítették tavaszi tervüket. Most a választások

tiszteletére még jobb eredményt akarnak elérni. A gépállomáson ők voltak az első, akik szakítottak a régi elavult munkamódszerrel és áttértek a kiváló szovjet traktoristák munkamódszerére: óragrafikon szerint dolgoznak. Ifjú Török István traktoros mégcsak 20 éves, lelkesen készül a választásra: „Alig várom május 17-ét — mondja Török István — amikor életemben először az urnák elé járulhatok. Édesapám a felszabadulás után 4 holdat kapott, abból a földből, amelyen évtizedekig veretlekezett, de gyümölcsét Pálavichini gróf élvezte. Ezt a földet a népi demokráciától kapott traktorttal szántottam fel. Most azért szavazok a Népfontra, hogy gépállomásunk még több traktorttal, kombájjal könnyíthesse meg dolgozó parasztságunk munkáját.”

növekedő zenei igényeinek is, kik a színházról újabb és újabb, a Car-menhez hasonló nagyszerű bemutatókat várnak.

Erdős János